

Magyar Nemzeti Múzeum
Budapest

KOMADI ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
KOMADI, VÁSÁR-TÉR 31 SZ.

III. ÉVFOLYAM — 25 SZÁM.
KOMADI, 1935. június 23.

ELŐFIZETÉSI DÍJ 1 ÉVRE 5 PENGÓ.
FÉLÉVRE 2'60 P. — NEGYEDÉVRE 1'30 P.
EGYES SZÁM ÁRA 10 FILL.

Ha minden magyar együtt volna

Tizenkét millióra teszi a statisztika azon magyarok számát, akik szerte szét a világon élnek, de magyaroknak tartják magukat. Rettenetes szám és még a nagy nemzetek sem engedhetnék meg maguknak ezt a faji pazarlást, hogy tizenkétmillió vértestvérüket kergessenek szét a nagyvilág minden tájára. Amikor ezt a számot olvassuk, felvetődik gondolatunkban az a kérdés, hogy hogyan történhetett meg ez a hatalmas méretű kivándorlás? Külön kutatás tárgya vá kéne tenni ezt a gondolatot, hogy pontosan meglehesen állapítani azokat és biztos alapon orvosolni tudjuk ezt a rettenetes vérvesztésünket. Ha felületesen akarnánk ítélkezni, akkor az is elfogadható magyarázat volna, hogy ezek a kivándorlók részben a pénzszerezésért hagyták itt az országunkat, de ha mélyére tekintünk ennek a dolognak, akkor más körülményeket is meg kell állapítanunk, amely mentségére szolgál minden kivándorlónak. Nem szabad ezt a tizenkétmillió magyart hibáztatnunk, hanem hibáztatni kell a régmúlt idő magyar állam férfait, akiknek módjukban állott volna megakadályozni ezt a súlyos fajvesztést. A történelem ítélő-széke elé kellene őket idézni, hogy számon kérjük tőlük e tizenkétmillió magyart, hogy miért nem követtek el mindent, hogy bent Nagymagyarország területén megtartsák őket Nagymagyarország számára. Számon kellene tőlük kérni, hogy miért nem próbálták meg és miért nem adtak ezek számára tisztességes megélhetést a hazájuk területén és miért nem gondoskodtak azon, hogy e rettenetes nagyszámu magyarság megtalálja hazája területén a boldogulás útját, tisztességes munkája után a megélhetést

Biharvármegye közgyűlésén a főispán beszámolt a vármegye időszerű tennivalóiról

A közgyűlés dr. Nadányi Péter II-od főjegyzőt választotta meg nagylétai főszolgabírónak és dr. Kiss Barnabást szolgabírónak

Biharvármegye e hó 19-én szerdán tartotta meg júniusi rendes évnegyedes közgyűlését dr. Szilágyi Lajos főispán elnöklése alatt.

A főispán a közgyűlést délelőtt 9 órakor nyitotta meg. A közgyűlést nagy érdeklődés előzte meg a törvényhatósági tagok majdnem teljes számban jelentek meg. A „Hiszekegy” elmondása után a főispán szép szavakkal parentálta el dr. Feldmann József tvht bizottsági tagot, majd indítványozta, hogy az elhunyt érdemeit jegyzőkönyvben örökítse meg a törvényhatóság. A főispán emlékbeszédét a közgyűlés tagjai állva hallgatták végig és a főispán javaslatát egyhangulag tette magáévá. Ezután meleg szeretettel üdvözölte azokat a bizottsági tagokat, akik ezuttal jelentek meg az ülésen, majd a szokásoknak hódolva első helyen a politikai kérdésekkel foglalkozott.

Beszámolt a főispán a nyolc biharmegyei országgyűlési képviselő országgyűlési tevékenységeiről; mondván, hogy mind a nyolc országgyűlési képviselő egymással sűrűn tanácskozva válvetve dolgoznak és nagyon szép eredményeket értek el. A maguk részére olyan megbecsülést vívtak ki, amely páratlan a maga nemében; működésükkal a legmagasabb körök figyelmét is kideremelték. Ezután a mezőgazdaság állapotának fejtegetésére tért át a főispán, melyet ugyan általánosan tiszántúli bajok, de ezeket a bajokat bihari szemszögből tekintette. Tavaly ilyenkor — mondotta a főispán — itt Biharban pánikszzerű félelem uralkodott; az állatokat is kezdték elpotyázni a birtokosok, mert nem volt takarmány. Igyekeztünk olyan cselekedetre rábeszélni a birtokosokat, amire még soha sem beszélt rá senki a gaz-

dákat és ez a tavalyári késő vetésakció volt. Ez az akció sajnos az időjárás mostohasága miatt nem sikerült olyan mértékben, mint ahogy arra számítottunk. Ezt követő időben — folytatta beszédét a főispán — a védettséget százával kellett a bíróságnak, mert a védett gazdák nem tudtak eleget tenni kötelességüknek; ezt is azonban sikerült megakadályozni és így megszabadítani a gazdákat a tömeges katasztrófától. A kormány azon intézkedése, hogy minimala a gabonafélék árait a legjobb intézkedések egyike volt, mert megakadályozta a faluzó ügynökök gabona árspekulációját s így a gazdaközönység érdekei megletek védelmezve. Az őszi vetőmag akció is gyorsan, kellő időben és sikeresen lett befejezve. Kitért a főispán az inségmunkákra is, és bejelentette, hogy munkát még mai nap is tud min

és a szorgalmuk s tehetségük után a gondtalan öregkort? Miért kellett szétbocsájtani a világba e hatalmas tömeget akkor amikor Nagymagyarország területén lett volna számukra hely elegendő, ha a különböző idők kormányai gondoskodtak volna kellő munkaalkalmakról. Miért nem foglalkozott ezek helyzetével egy parlamenti bizottság, amelynek az lett volna a feladata, hogy a kivándorlási utlevél helyett kenyeret és tisztességes megélhetést biztosított volna e tizenkétmillió kivándorolt számára.

A kivándorlási óhaj még ott él minden magyar szívében mert még ma is — bár már azóta sokat változott a helyzet — hiányzik a mindennapi kenyér, mely nélkül nem fokoz-

ható a nemzeti öntudat és még nem eléggé van megbecsülve a tisztességes munka és rátermettség s e helyett nagyban burjánzik még a protekció rendszer, mely egyike volt azon sok okoknak, mely kivándorlásra készítette ezt a hatalmas tömeget.

Micsoda beláthatatlan következménye lett volna annak ha ez a tömeg magyar itt élne közöttünk és ott élne Erdélyben, ott fent a felvidéken, a délvidéken, és megszállották volna azokat a területeket és faji felsőbbtségüknel fogva kiszorították volna onnan az oláh, szerb és a tótokat. Nem következett volna el a trianoni nyomoruságunk, ha az elmúlt idők mindenkori kormánya hóna alá nyult volna ennek a tizenkétmillió embernek és

azokon a részeken, ahol ma oláh, szerb és csak az ur, tisztességes megélhetést biztosított volna részükre.

Szeretném a világ minden tájáról visszahívni ezt a tizenkétmillió magyar fajtestvéremet, mert megvagyok győződve, hogy ha ezek most mind itt volnának, akkor nem sokáig ismernénk a trianoni kényszerbékét sem. Így azonban csak a szomorú statisztikai szám beszél arról, hogy ha valamikor az arra hivatott vezetők másként gondolkoztak volna, akkor ma a magyarság számban is hatalmas nemzetek sorában szerepelne és elkerültük volna a lelkünkön melengetett kisebbségek kigyómarási fájdalmát is.

denki számára juttatni, aki csak jelentkezik. Ezek elmondása után átért a főispán beszédjében a vármegye gazdarságát közelről érintő bajok orvoslására tett előzetes intézkedéseinek beszámolására. Ez évi termés — mondotta a főispán — Biharvármegyét teljesen nem segíti ki. Nem segítheti, mert rekordtermés nincs, csak közepes termés van s így a lejtőn nem állhatunk meg és a gazdák helyzete is súlyosbodik. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara napokban lefolyt közgyűlésén hívta fel a Földművelésügyi miniszter figyelmét arra a körülményre, hogy az adós gazda még a 4 százalékos kamatot sem bírja ki a mai súlyos helyzetben. Ráműtöttem — folytatt beszédét a főispán — hogy a község és az egyház alatt is a gazdaközönység kell érteni és ezeknek már 5-5-5 kamat helyett 8 százalékos kamatot kell fizetni a tartozásuk után pedig ezeket a kamatokat is a gazdák fizetik meg. Általánosságban azt jelentettem a felettes kormányomnak, hogy általános kamatredukcióra van szükség, mert enélkül még lélegzeni sem tud a gazda. A mostani terméskől a gazdának három évi adót kellene fizetni, amire az adózók jelen körülmények között nem képesek. Miután ezen három évi adó egyszerre való befizetése nem lehetséges, javasoltam hogy az adó befizetéseket elsősorban a folyó évi adóra számolják el. Az utóbbi időben sok nyugtalanságot és zavart támasztanak a gazdák körében a különböző perek melyek váratlanul zúdultak a gazda közönség nyakába. Ez igen nagy részben a váltóelévülési törvény különböző rendelkezéseiből kifolyólag állottak elő; ugyanis a kötelezvény kölcsönök tekintetében vissza menően 1080 nappal több időre kamatot a bíróságok nem ítélnék meg. Ezt az ügyet is — mondotta a főispán — törvényhatósági uton kellene a váltóelévülési idő és a kamatok megítélésének szabályozásával a hitelezőnek perre kényszerítő helyzetét megszüntetni. Jelenttem felettes kormányomnak — folytatta beszédét a főispán, hogy az adott vasuti tarifa kedvezmények nem elégítik ki a gazdarság igényeit; főleg a vetőmag, burgonya és takarmányfélék szállítását illetően lenne sürgősen új kedvezmények életbeléptetésére szükség. Ezután a speciális folyó évi bajok orvoslása tekintetében tett előterjesztéseit ismertette a főispán. Előterjesztést tett a főispán a kifagzott vetőmagok visszafizetéséről hogy azon gazdák akiknek a hogy vetőmagjuk kifagzott annak visszafizetésétől tekintsen el a kormány, majd a multkori közgyűlésen már szereplő rézgálic és egyéb növényvédő szerek kölcsöne tárgyában tett előterjesztését ismertette. Megvan minden remény arra — mondta a főispán, hogy ezen feltérjesztésekre a közeljövőben intézkedések fognak történni. Bejelentette a főispán azt is, hogy a

gazdaadóságok rendezése a közeljövőben meg fog történni. Ezek után a főispán három tanügyi férfiúról emlékezett meg. Az első Kelemen János volt, aki 40 évi fáradságos munka után jól megérdemelt nyugalomba vonult; a második Brózik Dezső berettyóújfalui gazdasági tanár, ki most töltötte be szolgálatának 30 éves évfordulóját; a harmadik Debreceni Lajos berettyóújfalui kántortanító, aki „mezitlábos” kis csapatával aratott nagy sikert a debreceni országos tornaversenyen. Kiemelte a főispán Balogh Ambrus másodéves műegyetemi hallgató berekbősörményi lakos érdemét, aki országos céllövőbajnokságot szerzett és ezáltal szerzett hírnevet vármegyéjének. Ezután kinevezéseket eszközölt a főispán.

Dr. Szöll Sándort a T.E.Sz. titkárát publicistikai működéséért tb. főszolgabírónak nevezte ki, hogy helyet biztosítson neki a vármegyei életben s ezáltal közelebből láthassa a vármegye és törvényhatósági életet. Majd dr. Molnár Vincét díjas közigazgatási, Bakacs Bélát pedig díjtalan közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

A főispáni beszámoló után a tárgysorozatban felvett tárgyak következtek.

Az alispáni jelentéshez elsősorban dr. Magyar Sándor szolt hozzá. Nagyon szép és elismerő szavakkal emlékezett meg a vármegye jelenlegi vezetőiről ezután szóvá tette a b.-újfalui közkórház költségvetését és a román-likvidációs vagyon ügyét. Ugyancsak az alispáni jelentéshez szolt még Bartha József törvényhatósági tag, aki halálját és elismerését fejezte ki a tanítóság nehéz és fáradságos munkájáért, majd a Pocsaj-nagyléti bekötő ut kikerítését tette szóvá és kérte, hogy tegyék lehetővé, hogy ez az ut minél hamarabb kiépüljön.

E felszólalások után vitéz dr. Nadányi János alispán állott fel szólásra és azonnali magyarázattal szolgált a dr. Magyar Sándor által kifogásoltakra. A közkórház költségvetése — mondotta az alispán — összesen 185.000 pengő tesz ki, mely összegből 84.000 pengő terhet vállalt magára. A közkórház anyagi helyzete azért olyan súlyos, mert az ápolási költségek nem folynak be. Súlyosbitja a helyzetet a vármegye területének alakja helyzete is, amelyből kifolyólag a vármegye lakosainak egyrésze a debreceni kórházba, a másik részpedig a gyulai kórházba gravitál az e vidéken élő földbirtokosok, akiknek van is miből fizetni a cseleedségét és alkalmazottait, inkább ezekre a helyekre viszik, mint Berettyóújfaluba, annál is inkább, mert ezek ápolási költsége 25 százalékkal olcsóbb. Bár az orvosok s így a vezető igazgató-főorvos szaktudása is kiváló és alkalmas minden tekintetben a vezetésre, mégis a közkórház indoktalanul hátrányban van a debreceni és gyulai kórházak mellett. A pocsaj-nagylé-

tai utra az eredeti tervtől eltérően — bár nem szabály ellenes — jóval több lett költve, mint arra előirányozva lett, Gondom lesz arra — fejezte be felvilágosítását az alispán — hogy mihelyt fedezete és pénze fog lenni a vármegyének ezen utvonalon az utépités itt tovább folyjon.

Az alispán felvilágosító beszéde után a főispán is a maga részéről megadta a felvilágosítást dr. Magyar Sándor beszédére. A miniszter — mondta a főispán — a sebész, szülész főorvosi állás szervezéséhez, bármennyire is csekély dotáció járt volna ezen állás után nem járult hozzá. Magam részéről interveniálni fogok e tárgyban az illetékes minisztériumban. Ami a kórház állami kezekbe való átadását illeti, ha a törvényhatóság részéről felmerülne ilyen óhaj, úgy azt a magam részéről feltétlen támogatni fogom, mert megvagyok győződve, hogy a vármegye háztartása anyagilag segítve volna vele. A likvidációs vagyon tekintetében a főispán kitérő választ adott, mert a felettes kormánytól nincs felhatalmazása, hogy e tárgyban nyilatkozzon.

Ezután a nagyléti főszolgabírói állás betöltésére került a sor. Az állásra egyhangulag dr. Nadányi Péter várm. II.-od főjegyző lett megválasztva. Az eskü tétel után a főispán nagyon szép szavakkal, köszöntötte az új járási főszolgabíró, majd a főispáni üdvözlő beszéd elhangzása után dr. Nadányi Péter köszönte meg a törvényhatóság bizalmát.

Ezután a tárgysorozatban szereplő II.-od főjegyzői állás betöltése következett volna, de miután arra senki nem pályázott, meddő maradt s így törölték a tárgysorozatból.

A megüresedett szolgabírói állásra dr. Kiss Barna közigazgatási gyakornokot 111 szavazattal választotta meg a közgyűlés. Itt említjük meg, hogy dr. Kiss Barna a nehéz közigazgatási vizsgát kitüntetéssel tette le, amei nagy ritkaság, sőt egyedül álló az egész országban.

A közgyűlésen még számos tárgy szerepelt, s több felssólalás hangzott el. A vármegyei közgyűlés délután 1 órakor ért véget.

A nagyszalontai egyházmegye új esperese Perc István

A Nagyszalontai Református egyházmegye közgyűlése a lemondás utján megüresedett esperesi tisztségre a gyülekezetek szavazatai által való betöltését rendelte el. A Nagyszalontai Egyházmegyébe tartozó tartozó egyházközségek mindegyike június 14-ig beküldték szavazatait az esperesi tisztségre. Az Egyházmegyei Közgyűlése által kiküldött Szavazatbontó Bizottság tagjai június 16-án megtartott ülésükön vették számba az egyes egyházközségek zárt borítékban beküldött szavazólapjait. A megüresedett esperesi tisztségre, az Egyházmegyéből lezavazott tizenöt egyházközség. A bizottság a szavazatok mindegyikét érvényesnek találta. A tizenöt egyházközség mindegyike egyöntetűen Perc István Komádi lelkipásztorra, egyházmegyei főjegyzőre adta le szavazatát. Az egyhangú választás arról tanuskodik, hogy a Nagyszalontai Egyházmegyeben a legteljesebb harmónia van az egyházmegyének ugy világi, mint egyházi vezetői között. Ha ez a harmónia a jövőben is fent fog állani, ez biztosítéka az egyházmegye erkölcsi munkássága folytonos előbbvitelének is.

Perc István évtizedes munkásságának eredményeképpen most elérte közbizalom utján az egyházmegye életében a legkiemelkedőbb tisztséget, de egyuttal a legfelelősségteljesebbet is. Sok erőre, hitre és akaratra van szüksége, hogy hi-

vatását hűen, az igaz sáfárhoz hasonlóan teljesítse. Neki őrtállónak kell lenni, mint a prófétának s nézni és szemlélni a horizonton előre felbukkant veszélyt s azok orvoslásához előre megadni a kívánt intézkedéseket.

Komádi lelkipásztorai egyébként mindig az élen harcoltak és bölcs tapasztalataikkal mindig nagy szerepet vittek az egyházmegye életében. Évtizedekig esperesi székhely volt Komádi Nagy Dániel lelkipásztor alatt. Majd önkéntes lemondása után 54 év múlva ismét visszakért az esperesi székhely Komádba. Perc István új tisztségében szeretettel köszöntjük és szívből gratulálunk neki. Isten kegyelme vezérelje és áldja meg úgy az esperesnek, mint családjának életét s adjon a mindenható Isten erős hitet, kitartást és bölcs intézkedéseit hasznosítsa sokáig magyar hazánk és református egyházunk javára.

— *Egyházi hírek.* A református templomban folyó hó 23.-án d. e. istentiszteleten predikál Prerecz István esperes-lelkész. A d. u. istentisztelet P. Nagy Elek segédlelkész végzi.

— *A Komádi református elemi iskolákban* folyó hó 19-én befejeződtek a vizsgák. A vizsgák általában nagyon jól sikerültek, ami arról tesz tanubizonyosságot, hogy a tanítók lelkiismeretesen végzik munkájukat és munkásságuk minden dicséretet megérdemel.

BLEYER háztartási áruban, zománcedényekben
óriási választék mélyen leszállított árak!

Iskola és parasztság

Irta: Szabó Pál

A háboru utáni idők a modern gazdálkodás felé fordították a nyugati és főként az északi országok parasztságának arcát. Egyre nyilvánvalóbbá lesz, hogy visszakozzhatatlanul elavult, megdőlt a régi termelési rend. az intenzív, kertgazdálkodásba hajtó termelés lerombolta az apáink által felépített vetési forgók háromszögét. Elméleti tudás nélkül nincs haszonnal végződő vetés, állattenyésztés baromfi nevelés, szóval mindaz, amit a mezőgazdaságnak adott a kultúra, megkínálják, hogy ne csak az ősi földet, barázdát, ekét ismerje meg a gazda szeme. hanem igenis, egyéni és közösségi érdekében kell, hogy megismerkedjen mindazokkal a számára eddig ismeretlen titokzatos erővel, melyek vizekben, földekben, levegőben, időjárásban készítik a csirákat a termékenyülés felé. De nem csak a nyers termelési ridég haszon kényszeríti a parasztságot a gazdálkodás tökéletes átszervezésére, annak alapos elméleti előkészítésére, hanem elsősorban egyéni és családi emberhez méltó megélhetése. Másodsorban rákényszeríti a szemünk előtt történő óriási fejlődési folyamat, amely máról holnapra olyan meglepetéseket terít a parasztság elé, melyhez hasonlítható nincsen az emberiség történetében.

Az élet minden megnyilvánulását átívelő kultúra az emberek egymásra utalt közössége, a társadalmi rétegek egymáshoz való viszonya; mind azt parancsolja hogy a parasztságnak a nemzet testében éppen olyan kultúrtenyezővé kell tennie magát foglalkozása és élet-hivatása keretében, mint bármelyik társadalmi rétege az országnak.

Európa országainak parasztsága között a finn paraszt áll a legmagasabb kultúrfokon. Bámulat és jellemző erre a gyönyörű kis rokon népre, hogy a termelési munkába kerülő parasztsága középiskolákon, sőt főiskolákon szűrődik keresztül. A családi életben gyakorlativá tesz mindazt, amit adtak nekik az iskolák. Könyvtárakkal, fürdőszobákkal vannak felkészítve a parasztházak. Pedig Finnország éghajlata termelésre magasabb szélességi fokánál fogva sokkal mostohább, mint a mi földünk. Pedig Finnországon is éppen úgy keresztül száguldott a gazdasági válság, mint nálunk, vagy bármelyik országban az egész világon. Svédországban, ha lehet, még céltudatosabb a parasztság kulturája. Itt is gazdasági akadémiákon keresztül áll a paraszt a barázda végére, nem is beszélve Dániáról, újabban a hitleri Németországról, a megújított Lengyelországról, ahol főként a parasztság egyenes kívánságára, a nyolc elemi osztály minden gyermekekre

kötelező. Németországban, meg Ausztriában is a parasztsók édek és kulturaközösségben élnek, egyesületekben, amelyek önfegyelmzett szerveztségben szólnak bele az Állam gazdasági és politikai életébe. Dolfus is ezeken a szervezeteken keresztül tudta megőrizni Ausztria függetlenségét, Hitler is ezeken a szervezeteken keresztül tudta száz százalékosan biztosítani az új Németország feltámasztását. A finn parasztszervezetek zsoldár éneklései buktatták meg a küszöbön lévő bolsevista diktatúrát országukban és általában bármennyire a népek, nemzetek nyakába szakadt is világszerte a gazdasági válság, csak azok az országok tudnak sikeresen szembe szállani vele, ahol a falusi földművelő nép nemcsak a verejtékével öntözi a földet, hanem a kultúra, a haladás megáldott tudásával is.

Bebizonyított dolog, hogy ezekben az országokban megközelítőleg sincs olyan átlagos parasztnomoruság, mint azokban az országokban, ahol a nép apától örökölt primitív módszerekkel műveli a földjét.

Jelen kis írásom keretében nem céloz és nem is lehet, hogy sorba felsorakoztassam a tanulás halálosan komoly és szükséges érvét, Csupán alá akartam ezzel támasztani a komádi polgári iskola óriási fontosságát, amidőn lelkes igazgatónője azt a szent célt tűzte ki maga elé, hogy kulturát terem a parasztságnak a bihari elárvult síkon. Úgy érzem hogy ma mikor minden lépésünket számonkéri a jelen és a jövő, ennél magasabb eszmét és cselekvést képviselni nem is lehet. Mikor családunk, országunk, nemzetünk léte bele van szorítva ebbe a megcsontított földbe, mikor itt, velünk szemben a határon túl váradi, szalontai gimnáziumok néznek farkasszemet, amelyekben a román kultúra magas és nemzetéért minden áldozatra kész fellegvára van; akkor nekünk, ktrabolt, megcsontított magyaroknak ezerszeresen meg kell becsülnünk a komádi polgári iskolát. Meg kell becsülnünk és támogatnunk. Nemcsak erőnkhez mérten, de erőnkön felül is.

Kétségtelen, hogy a parasztság akkor, mikor arról van szó, hogy gyermekeit iskoláztassa maga és a jövő érdekében, nagy általánosságban anyagi szükségére hivatkozik. Azt mondja az apám se volt pap, én se voltam, a gyermek is tanuljon meg kapálni csupán és a többi pedig az Isten dolga. Nincs igaza. Halálosan téved az aki így beszél. Örök szegénység és nyomoruság a parasztság osztályrésze, ha nem áll szembe az étellel a tudás és tanulás fegyverével.

H I R E K

— **Kormányzó urunk születésnapja.** Ujra lengette a nemzeti színű zászlót a székely június 18-án, melyet a Kormányzó Urunk 67 éves születésnapja alkalmából tűzött ki az ország népe. Hálaadó Istentiszteletek hangzottak el e napon országszerre és minden jó magyar halk imát rebegett a bölcs államfő féltett életéért, azért az életért, aki megváltotta a magyar népet az elkárhozástól.

Halgassa meg az Ur e sokat szenvedett, sok magyar aláztos fohászódását, hogy sokáig imádkozzon még e napon szeretett kormányzója életéért.

— **Vitéz dr. Nadányi János ref. egyházmegyei gondnok első canonica visitátója.** Vitéz dr. Nadányi János alispán a csonkabi-hari-érmelléki ref. egyházmegye gondnoka és Székelyhíd Béla esperes, „canonica visitati”-ót tartanak melynek során a múlt héten a biharkeresztes, nagykoréki, kismarjai és toldi egyházakat látogatták meg. Az új főgondnok ez alkalommal elnökölt először a Jám-bor-alap tanácsának ülésén s kiszállott a tanács tagjaival az alapítványi földekre is.

— **A kereskedői érdekképviseleti választás eredménye.** Kedden tartották meg a kereskedői érdekképviseleti ujonnan kiírt választást. Az egész vármegyében leszavaztak 299-en. Nagykereskedő rendes tag lett Adler Pál 292, póttag Nagy Lajos Derecske 176 szavazattal. Kiskereskedő rendes tagok: Kepes József 293, Schäfer Dávid 292 szavazattal, póttag Horváth Sándor Sarkad 174 szavazattal.

— **Öngyilkosság.** Kovács Gábor né sápi születésű öngyilkossági szándékból megmérgezte magát. Az öngyilkos születésnőt a bujfalui köz-kórházba szállították, de már az orvosi tudomány nem tudott a szerencsétlenül segíteni és a kórházba szállítása után rövid idő múlva kiszervevett. Az öngyilkosság felderítésére a nyomozást folyamatba tették.

— **Halálos szerencsétlenség** érte Sáránd községben Végh Lajos sárándi földművest. A megvadult lovak elragadtak egy szekeret, amelyen többen ültek. Végh Lajos a lovak elé ugrott, hogy a megvadult lovakat megfékezze. Nehezen bár, de sikerült is a megvadult lovakat megfékezni, de mikor a lovak megállottak, a kocsin ülők akkor vették észre, hogy a bátor életmentő súlyos sérüléseket szenvedett. Azonnal orvost hívtak a helyszínre, de ez már csak az időközben beállott halált állapította meg.

— **Elaludt és lebukott a kocsirol.** Könnyen végzetessé váló baleset érte ifj. István János berettyószentmártoni bolgár kertészt. A nagy hőségben a fáradt bolgár kertész elaludt és eddig még ki nem deríthető módon a kocsirol a lovak közé lefordult. Az országuton fekvő véres ember szerencsétlenségét Latner Oszkár bécsi származású vegyész-mérnök cserkésztsízt vette észre, azonnal első segélyben részesítette ifj. István Jánost, majd feltette az arra haladók segítségével a szekerre és behajtotta a szekeret a bujfalui kaszárnyáig. Innen mentő autón vitték be, a köz-kórházba, ahol megállapítást nyert, hogy a fiatal bolgár kertész koponyatörést szenvedett. Ma már tul van a veszélyen és minden remény megvan arra, hogy a közeljövőben egészségesen fogja elhagyni a köz-kórházat.

HETI KRÓNIKA

Anglia hivatalos közleményben bejelentette, hogy Németország és Anglia teljes egyetértésre jutott egymással, ezzel tényleg békét kötött Németországgal. Ez az egyetértés azért volt lehetséges, mert Hitler végleg lemondott arról, hogy Angliával fegyverkezési versenyt kezdjen a tengeren.

A kormányzó megkegyelmezett Hock Jánosnak

Beterjesztették a házban a légvédelmi törvényjavaslatot Gömbös Gyula miniszterelnök a kép-

viselőház keddi ülése folyamán — mint kedd reggelre előre jeleztük — beterjesztette a légvédelemről szóló törvényjavaslatot. A javaslat hét paragrafusból áll és hat oldalra terjedő indoklás van hozzáfűzve. A javaslat szerint minden tizennegyedik életévét betöltött magyar állampolgárt — nemre való tekintet nélkül — a légi támadás elleni védekezésben alkalmosságának megfelelő személyes szolgálat teljesítésére és evégett a kiképzésre való részvételre lehet kötelezni.

A * NAGYVÁRADI * KÁPTALANI * URADALOM * IHRÁZI * GAZDASÁGA
ÁLLAMILAG ELLENŐRZÖTT TÖRZSKÖNYVEZETT ÉS TUBERKULINOZOTT

Faiskolája Tavaszi ültetésre a legjutányosabb árak és fajtaazonosságai garancia mellett szállít szépnövésű gyümölcsfákat

Tehenészetéből származó sajtgyártmányok országosan elismert kiváló minőségűek. Tenyész-bikák törzskönyvezett szülőktől korlátolt számban még kaphatók.

KÖZGAZDASÁG — MEZŐGAZDASÁG

Káros növények a mezőgazdaságban

Még ma is sokan vannak, akik azt hiszik, hogy a földmivelő embernek csak szántani és vetni kell s ha aztán az Isten jó időt ad, meglesz a bő aratása is.

Bizony akik ezt hiszik, nagy tévedésben leledzenek. Ma már a földet mívelő gazdának is sokat kell tudni.

A tudomány minden vonalon halad, s ez a haladó tudomány a földmivelés terén is érvényesül. A föld míveléséhez éppen úgy kell szaktudás, előrelátás, gondosság mint akarmelyik ipari foglalkozáshoz. Sőt! Ha a tudatlanság meg bosszulja magát valahol, hát itt meg, alaposabban mint bármely más foglalkozásban.

A mai kor gazdájának elsősorban ismernie kell a földje minőségét. [Ezen cél szolgálatában áll itt Biharban a téli gazdasági iskolával kapcsolatos gazdatanácsadó állomás talajtani osztálya! Meg kell tanulnia, hogy milyen földbe mit vessen? Meg kell tanulnia a helyes váltógazdálkodást, hogy évről évre miként változtassa terményét, hogy a földje termőképességét ne csak el ne veszítse, hanem még fokozza. Érténi kell a jó vetőmag kiválasztásához, érténi kell a mesterséges [mű-] trágyázáshoz. Tudnia kell, hogyan, mivel és mennyivel kell etetnie állatait. Ismernie kell az állatbetegségeket és a gyors segítség módjait. Ismernie kell a gazdaságában alkalmazható összes gépeket, meg kell tanulni a konyhakerti gazdálkodást, a gyümölcsstermesztést, méhészetet, tejkezelést és sok egyéb hasznosított ágát a mezőgazdaságnak. Ezenkívül meg kell tanulnia azt is, hogyan kell terményeit eltartani és a mai viszonyok között talán a legfontosabbat, hogyan lehet jól értékesíteni? Bevételéről és kiadásairól rendes könyvet kell vezetnie. És ha mindezeket jól is tudja a gazda, még mindig nem elég a boldogulására, ha nem tudja, hogy verejtékes munkájának az eredményét miként kell megvédeni a kártékony állatok és növények ellen.

Most csak azokat a kártévő növényeket ismertetem, amelyek itt Bihar megyében különösképpen elvannak terjedve.

Ilyen pl. az aranka, mely a gazdasági növényeken élőskezik,

Cérnaszerű szála rövid szivógyökereket bocsát a növény testébe és ott befurakodva élőskezik. Az arankával ellepített növény elpusztul, de elpusztul maga az aranka is, amely azonban már ekkorra megérleli a magját és a lehullott magvakból új hajtások kelnek ki. Különösen a lucernában és lóherében tesz nagy pusztítást. Ha sok az „arankafolt” a vetésben legjobb felszántani és 7—8 éven át oda hereféléket nem vetni.

Kártékony élőske a rozsdá is, amely gyakran az aratás előtt teszi tönkre a termést, amint azt pár éve szomorúan tapasztalhattunk is. A gabonarozsdát parányi kis gombák okozzák, amelyek ellepik az egész növényt és a magból kivivják a tápláló anyagot. A rozsdá kártévése igen nagy összefüggésben van az időjárással.

Száraz, szeles időben a rozsdá rosszul fejlődik. Ha a gabona lasan ér, a rozsdá is, a mag is jól kifejlődhet és a gazda nem károsodik. De ha a gabona Gyökerei a gyors érés következtében egyszerre halnak el, akkor a rozsdá a gyökerek útján nem kap táplálékot és a magvak elől szívja el a levelekben felhalmozott táplálékot. A termés pedig silány, nem sokat érő lesz.

Sokszor látjuk, hogy a buzaszár alsó része megbarnul, azután a levele és a kalásza elsárad. Ezt egy penészféle növény a torgomba okozza. Ha a földünket jól trágyázzuk és jól műveljük, a torgomba elleni védekezésünknek is eleget tettünk, mert az erőteljes buzában a tapasztalat szerint nem tesz kárt.

A gombák fajához tartozik az üszög is, amely a növénynek különböző részeit barna színű porne-mű anyaggal lepi el. Az üszöggomba csirái a gabonaneműeknél csak a kalászokban képződnek, a kukoricát azonban minden részében, [még a gyökereiben is] megtámad-

ják. Megtámadja a kölest és muhart is. Védekezés a megfelelően keresztül vitt csávázással lehet.

A gyomok, amelyekről már e helyen is többször megemlékeztem, sok féleképpen okozhatnak kárt a gazdaembernek. Némelyike mérges, tehát veszélyes lehet emberre általában. Káros állatok, főként rovarok buvóhelye, vagy ezek tápláléka. Elfoglalja a hasznos növény helyét s ezért a termés a gyommal lepett területen kevesebb. A gyom gátolja a természetelt növényeket a fejlődésben. Elveszi előlük a táplálékot, a vizet, elfoglalja a levegőt, a napfényt, sőt ha erőteljesebben növekedik, úgy beárnyékolhatja, hogy azok végére is elpusztulnak. Némelyik gyom akadályozza az aratást, lassítja a levágott gabonának a száradását.

Láthatjuk tehát hogy a gyomirtás elsőrendű feladata a gazdának.

A gyom nagy mértékben szaporodik és különféle módon terjedhet el a gazda földjén. A szél, a víz, az állatok mind közreműködnek a terjesztésükben. Azonban ha jól megfigyeljük, tulajdonképpen az ember a legnagyobb gyomterjesztő. Igen sok gazda költéssel és fáradsággal kitisztított gyommagvakat saját maga hordja vissza a földjére olyan módon, hogy csépléskor a pejvát, amiben rengeteg gyommag van, szétszórja, vagy a trágyadombra löki. Ugyancsak a trágyadombra hordja az ocsuból visszamaradt gyommagokat, amelyeket a majorság nem eszik meg. Innen aztán a trágyahordás idején visszakerül a szántóföldre. Ahol a cséplés a mezőn történik, a pejvát, giz-gaszt, aprítóreket otthagyják. De tudok olyan esetet is, amikor a gazda maga hordja el a mezőjére, rétfjére, hogy dusabb legyen a növényzet.

Ügyeljünk a kereskedelemben forgalomba hozott magvak vételénél is. Ha nem vagyunk a megvásárolt mag tisztaságával tisztában, forduljunk a berettyóújfalui m. kir. gazdatanácsadó állomáshoz, ahol a megfelelő utbaigazítást készséggel adják meg.

KACSMARIK GYULA
kir. gazd. tanár.

Föllele megy a bor ára!

de a községi nagyvendéglőben még mindig a régi áron kapja a kitünő fajborokat.

Rizling 1 liter : 90 fillér.
Édeskés muskotály : 90 fillér.
Nemes kádár : 90 fillér.
Zöld szilváni : 90 fillér.

Névnapra, lakodalomra olcsóbb árakat számítok.

Makai József
vendéglős

Grósz Lajos temetkezési vállalatnál

érckoporsó, selyemszemfedő párna 130— P.
6/4 domboru koporsó selyemszemfedő párna 39— P.
6/4 domboru koporsó brokát vagy tüllszemfedő párna 29— P.
4/4 domboru koporsó vászonszemfedő párna 22— P.
Sima koporsó vászonszemfedő párna 15— P.

N y i l t t é r

Figyelem!

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy hatósági ingatlan közvetítő irodámat a komádi Takarékpénztár épületében a II. sz. helyiségbe helyeztem át.

Felhívom a lakosság figyelmét, hogy házak, telkek, bérletek és földbirtokok vételét és eladását a legmegbízhatóbban közvetítem és úgy a vevők, mint az eladók forduljanak bizalommal hozzám.

TAKÁCS DÁNIEL
hatósági ingatlan közvetítő
Komádi, Hősök tere

Hirdessen lapunkban

A legújabb típusu

Philips és Standard

hálózati rádiókészülékek kaphatók

Csengeri Menyhért

okl. gépészmérnöknel.
Komádi, Horthy Miklós ut
60 sz. a.

Rádiókészülékek átalakítása Budapest II. és a hosszuhullámu állomások vételére

Felölös szerkesztő és kiadó:
TAKÁCS FERENC

Nyomta:
Adler József nyomdája Berettyóújfalun

UJ MOBILOIL
az olajgyártás csúcsteljesítménye
Blau Péter
vaskereskedőnél
Berettyóújfalun

A magyar textilipar kitűnően sikerült ruházati nyári divatujdonságai legfrisebb választékban s a legolcsóbb árban kerülnek eladásra.

ZÁDOR MÁRON cég
divatüzlet
B E R E T T Y Ó U J F A L U